

Laukaan kunnan lausunto Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen talousarvioluonnoksesta vuodelle 2027

Kunnanhallitus 05.10.2026

556/00.04.01/2026

Päätösehdotus

Laukaan kunnanhallitus antaa selostuksen mukaisen lausunnon Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen vuoden 2027 talousarvioluonnoksesta.

Päätös

Selostus

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue pyytää kuntien välisen sopimuksen mukaisesti työllisyysalueen kuntia antamaan lausuntonsa talousarvioluonnoksesta vuodelle 2027. Lausunto pyydetään toimittamaan Äänekosken kaupungin kirjaamoon viimeistään 20.10.2026 klo 15.00. Äänekosken kaupungin työllisyysaluelautakunta käsittelee talousarviota 28.10.2026 ja kaupunginhallitus 16.11.2026. Valtuustokäsittely on 7.12.2026.

Laukaan kunta on tutustunut Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen talousarvioluonnokseen ja antaa siitä seuraavan lausunnon.

Talousarvio on valmisteltu työllisyydenhoitoon suunnatun valtionosuusrahoituksen mitoitukseen perustuen. Malli perustuu työllisyysalueen järjestämissuunnitelmaan, jossa on todettu, että ensimmäisen kolmen toimintavuoden ajan työllisyysalueen kuntarahoitus perustuu kuntien työllisyydenhoitoon saamien valtionosuuksien määrään. Koska tuleva talousarviovuosi on viimeinen näistä kolmesta vuodesta on seuraavien vuosien rahoitusmallin suunnittelu käynnistettävä viipymättä yhteistyössä jäsenkuntien kanssa. Toimintaympäristön ja kuntien rahoitusjärjestelmän tilannekuvan huomioiden Laukaan kunta ei pidä kohtuullisena jatkaa työllisyysalueen rahoitusta jäykästi valtionosuuden eräisiin laskennallisiin perusteisiin pohjautuen. Valtionosuus on kunnille yleiskatteellinen tuloerä ja työllisyydenhoidon perusteella kohdentuvat valtionosuudet eivät ole yksiselitteisesti ja tasapuolisesti eriteltävissä peruspalveluiden valtionosuuden kokonaisuudesta. Siksi työllisyysalueen kuntarahoituksen muodostuminen pitää jatkossa irrottaa valtionosuusperusteista.

Talousarviossa on asetettu yleinen 3 prosentin säästötavoite, joka pyritään huomioimaan tulevan vuoden toiminnassa. Talousarviosta ei selkeästi ilmene, mistä tässä on kyse. Tavoite on sanoitettu talousarvion kuvailevissa teksteissä, mutta sitä ei ilmeisesti ole sisällytetty talousarvion määrärahoihin, eikä sitä ole otettu talousarvion sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin. Mikäli katsotaan, ettei järjestämissuunnitelman rahoituskirjauksesta johtuen kyseistä säästöä voida viedä suoraan talousarvion määrärahoihin, edellyttää Laukaan kunta, että siitä muodostetaan sitova toiminnallinen tavoite, jonka perusteella talousarvio tulee alittaa kolmella prosentilla kuntarahoitteisen toiminnan osalta.

Kuntien rahoitusosuus työllisyysalueen talousarviossa on pienentynyt vuoteen 2026 verrattuna. Kokonaiskulujen kasvua perustuu hanketoimintaan. Laukaan kunta pitää hyvänä kehityksenä, että työllisyysalue pyrkii kehittämään toimintaa hankerahoituksella. Työllisyysalueen on kuitenkin pidettävä tarkasti huoli siitä, että kehittämishankkeet tukevat sen strategisia tavoitteita. Talousarviossa hanketoiminnan ja muun toiminnan erittely on puutteellista eikä kustannusten ja

henkilöstön jakautuminen hankkeille ja perustoimintaan ilmene talousarviosta. Laukaan kunta edellyttää, että talousarviossa tarkennetaan, mikä osa kustannuksista kohdentuu hanketoimintaan ja on siten myös määräaikaista esimerkiksi henkilöstökulujen osalta hankkeiden toiminta-ajan.

Talousarvion määrärahoissa on olennaisia muutoksia kuluvaan vuoteen verrattuna, mutta muutoksia ei ole perusteltu ja avattu talousarviossa riittävällä tavalla, jotta jäsenkunnat voisivat arvioida, ovatko muutokset perusteltuja. Seuraavassa eriteltynä joitakin olennaisia muutoksia, joiden osalta talousarvio jättää epäselvyyksiä:

1) Yleisten yhteisten palveluiden henkilöstökustannusten kasvu on 611.000 euroa eli 16,6 prosenttia. Työ- ja virkaehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset selittävät vain noin 3,4 prosenttia ja niiden ylittävä osuus mahdollistaa noin 10 uuden henkilön palkkaamisen. Talousarviossa ei ole kerrottu mihin tehtäviin henkilöitä palkataan ja miten heidän työpanoksensa kohdentuu yleisiin yhteisiin palveluihin ja tasapuolisesti kaikkien jäsenkuntien hyväksi. Lisäksi aiheuttamisperiaatteen kustannuksissa on palkkavarausta noin kahden henkilön palkkaamiseen, eikä talousarviossa ole selvitetty, mihin tehtäviin henkilöitä palkataan ja miten heidän työnsä kohdentuu aiheuttamisperiaatteella eri jäsenkunnille.

2) Vastuukunnan tukipalveluiden kustannukset kasvavat 12,5 prosenttia. Talousarviossa ei ole perusteltu kustannusten kasvua. Äänekosken kaupunki tekee samanaikaisesti omassa toiminnassaan sopeutuksia, minkä pitäisi näkyä päinvastoin vastuukunnan tukipalveluiden kustannusten laskuna. Olennainen kustannusten muutos tulee perustella talousarviossa.

3) Yleisten yhteisten kustannusten asiantuntijapalveluiden ostot kasvavat 100.000 eurolla. Talousarviosta puuttuu perustelut ja selvitys, mistä tämä olennainen muutos johtuu. Muutos perustunee hanketoimintaan, mutta se olisi tarpeellista tuoda esille talousarvion perusteluissa.

4) ICT-palveluiden kustannukset kasvavat 48 prosenttia. Kasvu ei selity pelkällä henkilöstömäärän kasvulla, koska suhteellinen kasvu on huomattavasti henkilöstömäärän kasvua suurempi. Olennainen muutos tulee selvittää ja perustella talousarviossa.

5) Yleisten yhteisten palvelujen aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmän kustannukset kasvavat olennaisesti. Muutos tulee selvittää ja perustella talousarviossa.

6) Aiheuttamisperiaatteen kustannuksissa reky-, täsmä- ja muutuskoulutusmäärärahoja on pienennetty olennaisesti. Millä perusteella on katsottu, että koulutuksen panostuksia kannattaa pienentää?

7) Aiheuttamisperiaatteen kustannuksissa on sisäisiä asiantuntijapalveluita, joiden osalta jää epäselväksi, mistä on kysymys.

8) Aiheuttamisperiaatteen kustannuksiin on uusina tilikohtina lisätty muita avustuksia kotitalouksille ja yhteisöille. Talousarviosta jää epäselväksi mistä näissä on kysymys.

Hanketoiminnan vaikutukset selittävät mahdollisesti useita edellä mainituista kohdista. Olisi tarpeellista eritellä hanketoiminnan osuus talousarviosta ja

selvittää tarkemmin, mitä hankkeiden avulla tavoitellaan ja tehdään. Erittelyn ja perustelujen puuttuessa Laukaan kunta pitää erittäin huolestuttavana esimerkiksi vastuukunnan tukipalveluiden, ICT-palveluiden ja tarvikehankintojen kustannusten selvää kasvua ja katsoo, että näistä kustannuseristä on pystyttävä säästämään ja kustannusten kohdennus tulee olla entistä vahvemmin suoraan asiakkaita hyödyttävissä palveluissa.

Talousarviossa yleisten yhteisten kustannusten absoluuttinen määrä ja varsinkin suhteellinen osuus kustannuksista on kasvanut huomattavasti. Laukaan kunta pitää tätä vääransuuntaisena kehityksenä. Päinvastoin entistä suurempi osa työllisyysalueen kustannuksista tulisi kyetä kohdentamaan aiheuttamisperiaatteen mukaisiin kustannuksiin, jolloin kustannukset jakautuisivat vahvemmin kunkin kunnan saaman panostuksen mukaisesti. Ilmeisesti merkittävä osa hanketoiminnasta on kohdentumassa yleisiin yhteisiin kustannuksiin. Työllisyysalueen on luotettavasti kyettävä ulottamaan hanketoiminnan hyödyt tasaisesti kaikille jäsenkunnille maksuosuuksien mukaan, mikäli hankkeen omarahoitusosuus kustannetaan yleisistä yhteisistä kustannuksista.

Talousarvion tavoitteiden koonti poikkeaa varsinaisessa talousarviodokumentissa ja esittelymateriaalissa hieman toisistaan. Esittelymateriaalissa painopistealueiden osalta on kuvattu erikseen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Talousarvioasiakirjassa on kuvattu painopistealueet yleisesti ja mittarit. Lisäksi on koostettu tulokortti, josta ilmenee otsikkotasolla tavoitteet ja mittarit. Laukaan kunta toivoo, että tavoiteasetantaa ja mittarointia kehitetään edelleen. Tavoitteet jäävät monella kohtaa yleisluontoisiksi ja mittarit ylätasoin tarkasteluksi, josta ei voi saada selville, mikä työllisyysalueen oman työn vaikutus lopputulokseen on ollut. Lisäksi esitykseen on kirjattu toimenpiteitä, jotka ovat tosiasiaa tavoitteita, kuten "Lasketaan työttömyysastetta ja lyhennetään työttömyysjaksoja erityisesti nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja kotoutujien kohdalla." Kestävä ympäristö -painopistealueeseen kuuluu toimenpide "Puretaan vuoden 2025 aikana kertynyt suunnitelmavelka systemaattisesti". Suunnitelmavelan purkamiselle tulee asettaa talousarvioon mittari, josta ilmenee lähtötaso (esim. suunnitelmavelka/työntekijä ja vertailu myös kunnittain tai alueittain) ja sen toteutumista seurataan. Suunnitelmavelkaa ja palvelutarvetta tulee seurata myös työllisyysalueen sisällä kuntakohtaisesti ja kohdentaa resursseja niin, että kukin alue tai kunta saa palvelutarvetta vastaavan resursoinnin ja resurssi kohdentamista tarkastellaan riittävän säännöllisesti ja joustavasti esimerkiksi henkilöstön pitkät poissaolotilanteet huomioiden. Myös kuntien välisen palvelutarpeen tasapuolisesta tyydyttämisestä on helppoa rakentaa mittarointi, jota voidaan seurata.

Työllisyysalueen henkilöasiakkaiden palveluiden järjestämisessä tulee huomioida entistä paremmin palveluiden tarjoaminen paikallisesti siellä, missä asiakkaat ovat. Merkittävä osa henkilöasiakkaille suunnatuista koulutuksista ja valmennuksista, jotka vaativat läsnäoloa järjestetään Äänekoskella. Laukaan kunta pitää tärkeänä, että myös Laukaassa toteutetaan henkilöasiakkaille suunnattuja läsnäolokoulutuksia ottaen huomioon, että Laukaa on väestömäärältään työllisyysalueen suurin kunta ja työllisyysalueen asiakkaiden kulkeminen Laukaan ja Äänekosken välillä ei ole ongelmaton.

Laukaan kunta katsoo, että talousarviota tulee täydentää lausunnossa esiin nostettujen asioiden osalta, jotta sen hyväksyessään päätöksentekijät ja jäsenkunnat tietävät riittävän luotettavasti, miten yhteisiä työllisyydenhoitoon suunnattuja varoja käytetään.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen
Valmistelija	kehitysjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306
Jakelu / toimenpiteet	Jakelu: Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue